

Nr. 8 (36)/ AUGUST 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

REGELE MIHAI I - JURĂMÂNT FĂRĂ VALOARE JURIDICĂ

Prof. univ. dr. Ioan SCURTU

La 6 septembrie 1940,

„Tec puterea lui Mihăiță, cerând țării să-i dea sprijinul spre a trece acest hop. N-am făcut decât o delegație, fără a abdica în mod formal”.

Mihai I a depus jurământul în calitate de rege al României, dar Carol al II-lea aprecia că

„acest jurământ n-are nici formă de legalitate. Este din bunăvoință antonesciană; îi lipsește «Grația lui Dumnezeu și Voința Națională»”.

Carol al II-lea

Miercuri, 4 - Joi, 5 septembrie 1940

Aceste două zile tragice, cari au dat complet dreptate în doielilor Duduii, au fost așa de pline încât n-am putut scrie în fiecare seară. În 48 de ore, toată situația mea este răsturnată și iată că din nou trebuie să iau drumul amar al pribegiei. Miercuri, mai întâi îl văd pe Gigurtu, care, cum intră la mine în birou, îmi spune: „Știi de ce este vorba. Credeți că nu putem stăpâni situația, deci ați făcut apel la Antonescu. Nici el nu va putea face mult.

Pe urmă, pe la mieznoapte, **Antonescu a depus legiuitul jurământ**. După terminarea acestuia, s-a întors către mine și a spus: „**Așa să ajute Dumnezeu Majestății Voastre și mie!**”.

A plecat, pe urmă, ca să încerce să-și formeze guvernul. După-amiază, revine. În loc să se îmbunătățească, situația devine din ce în ce mai grea. Manifestațiunile din stradă, în loc de a deveni mai liniștite o dată cu numirea lui Antonescu, parcă se întăresc. Gardiștii iau vânt, și el nu reacționează. Întâi, îl vede pe Urdăreanu, la care este și Gigurtu. Acesta vrea să plece, dar îl reține zicând că, neputând forma guvernul, va mai fi nevoie de el. Vine, pe urmă, să vorbească cu mine. Îmi spune că vizitele ce le-a făcut la prietenii săi, Brătianu și Maniu, n-au dat nici un rezultat, i-au refuzat concursul. Nici la Garda de Fier n-a avut mai mult succes.

Am discutat chestiunea ordinii, și când i-am spus de ce nu reacționează, mi-a răspuns că nu se poate conta pe comandanți, mai ales pe generalul Coroamă¹, care trecut complet de partea Gărzii de Fier. Am propus să se deie comanda lui Paul Teodorescu. Răspunde că unitățile nu-l vor urma. Pe urmă, l-am numit pe Orășanu², de care n-a voit să auză vorbind. Ca ultima resursă, am numit pe Pantazi, despre care mi-a dat un răspuns care m-a uimit: „Credeți că el este credincios și va întrebuița forța pentru a restabili ordinea?”. Răspunsuri foarte descurajatoare din partea unui militar cu reputația de energic. Rezultatul final al acestor conversații este că acceptă să-și continue misiunea, cu condiția că-l voi încredința cu conducerea treburilor, că voi întocmi un decret de depline puteri, prin care el devine complet stăpân pe țară, eu rămânând un simplu figurant, cu drepturi mai mult decorative. La acest gest a fost împins de vârul său, Ică Antonescu³, în ale cărui cunoștințe juridice are deplină încredere. Chestiunea este foarte gravă, mai ales că este

¹ DUMITRU COROAMĂ-general. Simpatizant al mișcării legionare și prieten cu Ion Antonescu. La 6 septembrie 1940, va deveni comandantul militar al Comandamentului Militar al Capitalei Capitalei

² DIMITRIE ORĂȘANU-general. Comandantul Brigăzii de Artilerie.

³ MIHAI (ICĂ) ANTONESCU (1904- 1946)-jurist, profesor universitar, om politic, cel mai apropiat colaborator și confident al lui Ion Antonescu. Inițial liberal, unul dintre liderii P.N.L. georgist. Președinte al organizației naționale „Tineretul Liberar. Ministru al Justiției (14 septembrie 1940-27 ianuarie 1941), al Afacerilor Străine și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (iunie 1941-23 august 1944). Arestat la 23 august 1944, deținut în U.R.S.S., readus în țară în aprilie 1946, judecat împreună cu Ion Antonescu și cu alți demnitari ai guvernării antonesciene, condamnat la moarte și executat.

vorba și de Armată. Cât pot, am rezistat, dar cum este vorba de a scăpa situația țării, de a face cu energie ordine, e mai bine s-o faci altul. Și dacă văd că exagerează și că nu merge, am totdeauna dreptul de a reține delegațiunea plinelor puteri.

Redactarea lor⁴ a ținut destul de mult și a dus la discuții vii între Urdăreanu și juristul Ică Antonescu, care este mai dârz decât vărul său. De multe ori, l-a împiedecat de a ceda. Dacă este spre binele țării, orice sacrificiu personal este binecuvântat însă, joi, situația nu s-a îmbunătățit. Manifestațiunile continuă tot mai energice. Sunt încercări de a se face o mișcare învâluitoare a Palatului, care a cerut intervenția Gărzii.

Mihăiță a avut, astăzi, un gest splendid, care m-a mișcat până în măduva oaselor. Pe când manifestațiunea era în toiul ei și se auzeau în stradă focurile de „Mauser“, auzim, deodată, jos, în odaia lui Mihăiță, un foc de revolver. Întrebându-l ce s-a întâmplat, îmi răspunde că nimica. Dudaia, însă, scoboară să vadă de ce e vorba. Băiatul își încarcă pistolul ca să mă apere dacă manifestații răzlesc până la Casă, și un glonț pornise. Acest gest de credință, tocmai în această seară, este o mângâiere sufletească față de trădările și schimbările la față cari au avut loc tot azi.

Valer Pop a venit să mă vadă, sunt convins că cu conivența lui Antonescu, și mi-a spus că singura soluțiune este plecarea mea. Este cererea tuturor, a străzii, a Armatei și a oamenilor politici. Ar fi condiția ce au pus-o Maniu, Brătianu și gardiștii spre a colabora. Acest punct de vedere este împărtășit și de președintele Consiliului. Aflu că a fost, astăzi, să facă o vizită lui Fabricius, care-l apăruse cât timp fusese consemnat la Bistrița. În urma acestei vizite, atitudinea lui [s-]a schimbat. Este semnul că s-a dat cu nemții, că caută să se sprijine pe Garda de Fier, cari, azi se vede clar, nu numai fac politică nazistă, dar sunt 100% agenții lor. Cu această vizită a lui Vaier Pop, care, în toată aceasta, a jucat rolul de comis-voiajor al trădării, drama începe a se desina. Părerea Dudui începe a se verifica. Discuții cu Urdăreanu, care este din ce în ce mai pesimist, care crede că în fața acestei presiuni a opiniei publice ar trebui să cedez, să fac gestul înainte de a-mi fi impus.

După cină, mi se anunță lt. colonelul Elefterescu⁵, adjutantul lui Antonescu. Cere să mă vadă, fiind purtătorul unei scrisori. Este mesajul fatal prin care mi se cere, pentru a restabili liniștea, de a renunța la Tron⁶. După cele ce le auzisem în decursul după-amiazei, acest mesaj n-a fost într-o surpriză. Mi se cere cât mai curând un răspuns.

⁴ Carol al II-lea parc aici mult prea evaziv. În fapt, este vorba de redactarea a două decrete pe care le semnează în dimineața zilei de 5 septembrie 1940. Primul se referă la suspendarea Constituției și la dizolvarea Parlamentului: „Văzând starea de extremă necesitate în care se găsește țara, am decretat și decretăm:

Art. I-Se suspendă Constituția promulgată la 27 februarie 1938 și public. în Mon. Of. nr. 48 din 27.11.1938.

Art. II-Corporurile legiuitoare se dizolvă pe data acestui Decret-lege.

Art. III-Președintele Cons. Nostriu de Miniștri este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestui decret.
ss/Carol

Președintele Consiliului de Miniștri, ss/General I. Antonescu"

Nr. 3052

(„Universul”, anul 57, nr. 245 din 6 septembrie 1940).

Al doilea decret privește investirea generalului Ion Antonescu cu puteri depline în conducerea Statului și fixarea prerogativelor regale:

„Având în vedere Decretul-lege nr. 3052/5 septembrie 1940, am decretat și decretăm:

Art. I-Investim pe d. general Ion Antonescu, președintele Consiliului de Miniștri, cu depline puteri pentru conducerea Statului Român.

Art. II-Regele exercită următoarele prerogative regale:

a) El este capul Oștirii;

b) El are dreptul de a bate monedă;

c) El conferă decorațiunile române;

d) El are dreptul de grațiere, amnistie și reduceri de pedepse;

e) El primește și acreditează ambasadorii și miniștrii plenipotențari;

0 El încheie tratate;

g) Modificarea legilor organice, numirea miniștrilor și subsecretarilor de Stat se va face prin decrete regale contrasemnate de președintele Consiliului de Miniștri.

Art. III-Toate celelalte puteri ale Statului se exercită de președintele Consiliului de Miniștri.

Dat în București, la 5 septembrie 1940

ss/Carol

Președintele Consiliului de Miniștri

ss/General Ion Antonescu“.

(„Universul”, anul 57, nr. 245 din 6 septembrie 1940)

⁵ MIRCEA ELEFTERESCU (1893- 1953)-militar de carieră, locotenent-colonel, apoi colonel. Adjutantul lui Ion Antonescu. Din 1941 până la 23 august 1944, prefect al Poliției Capitalei.

⁶ Generalul Ion Antonescu a făcut cunoscut că, în ziua de 5 septembrie 1940, „La ora 4 fără zece minute dimineața, văzând că regele ezită, i-am adresat, prin locotenent-colonelul Elefterescu, scrisoarea următoare: «Sire, M-am angajat să apăr cu trecutul, cu cinstea și cu voința mea, Țara și Tronul. Încercările mele de a găsi oameni cu adevărat patrioți și pricepuți, cu care să fac o echipă nouă de redresare a Statului și de reînfrățire a Majestății Tale cu Țara au eșuat. Toți cer abdicarea Majestății Tale. În

Părerea politicianilor, cari mai totdeauna au fost împotriva mea, o cunosc. Ceea ce în aceste împrejurări mă interesează este de a cunoaște părerea acelor cari îi consider credincioși și pe cari, eventual, aş putea să mă sprijin. În primul rând, l-am chemat pe Ballif, care e cel mai vechi și cinstit servitor al Casei. Atitudinea lui a fost curioasă. N-a zis nici da, nici nu, dar astăzi, el, care a fost atât de energic, este hotărât contra violențelor, și fără violență nu se poate zice nu. Am mai văzut și pe generalii [Gheorghe] Mihail și [Paul] Teodorescu. Ei sunt de părere că se poate rezista. Altul care a mai venit și cu care am stat de vorbă este Manoilescu. Și el este, în principiu, împotriva plecării, totuși crede că este mai bine să vădă care este atmosfera la Fabricius. N-a avut nevoie de a pune întrebarea, căci el a fost interogată unde am intențiunea să mă duc, care e direcția ce o voi lua, spre Sigmaringen⁷ ori alta. Bietul Manoilescu era descompus. Parcă vedea cât de greșită a fost politica nazofilă care a dus-o. Mi-a fost milă de el.

Începe pentru mine o lungă luptă sufletească și de conștiință. Care este datoria mea? Cât timp Duduia stătea de vorbă cu Mihăiță, eu am stat singur, cu cel mai groaznic zbucium interior, cu o problemă de la care nu depinzi tu, dar tot poporul căruia i-ai jurat credință. Astăzi, condus de o ceată de rătăciți, se ridică împotriva ta. Astăzi, presiunea unei puteri atotputernice conduce mâna acestor rătăciți. Care este interesul suprem al Patriei? Dacă rămân, vrea să zică rezistență, vărsare de sânge, neliniște și, peste aceasta, poate, o intervențiune străină dușmănoasă. Am dreptul de a pune țara în această periculoasă situație, chiar dacă, finalmente, este scăparea ei? Iată întrebarea!

Am rezolvit-o prin cedare și, nerăspunzând lui Antonescu, care n-a avut curajul de a se înfățișa în persoană, am scris o **Proclamație**, prin care trec puterea lui Mihăiță, cerând țării să-i dea sprijinul spre a trece acest hop⁸. N-am făcut decât o delegație, fără a abdica în mod formal. Această formulă a fost indicată de Emest [Urdăreanu]. El, cu drept cuvânt, s-a opus la vorba abdicare. Astfel, soarta este aruncată. După 10 ani de străduință, zece ani de luptă și de muncă prin focurile concentrate ale dușmanilor de afară și dinlăuntru, prin trădarea și, mai ales, prin părăsirea fără nici un efort de rezistență a lui Antonescu, iată-mă din nou pus pe drumuri, din nou un pribeag pe drumuri străine”.

Haite de lupi și de hiene

„În toată această dramă, figura cea mai patetică este Mihăiță. El rămâne singur victima împrejurărilor, neputincios, fără experiență, în mijlocul acestei haite de lupi și de hiene. El e singurul care s-a opus din răspuneri. El n-a voit să accepte această soluțiune. A trebuit tot talentul de persuasiune al Duduii ca să-l facă să priceapă că acest sacrificiu al său este o datorie către România, că dacă pleacă și el, totul se prăbușește. Disperat, a primit, dar a și făcut observația că „Dacă tata n-a putut să reușească, cum am să pot eu?”. Am vorbit și eu cu el și, la rândul meu, am explicat că are, ca prinț, o datorie care trece peste durerile și inconveniențele omenești. El trebuie să rămâie, dacă nu în alt rol, cel puțin în acela [de] portdrapel. El trebuie să ție fâlfâind stindardul Dinastiei și României. Așa, așternute pe hârtie, evenimentele acestea par o pură înlănțuire de fapte. Dar această înlănțuire conține atâta durere sufletească, atâta sfâșietoare criză de conștiință, atâta amară deziluzie.

În această zi de 5 sept[embrie] 1940, s-a rupt ceva în sufletul meu, care foarte cu greu, poate niciodată nu se va mai putea drege. Sunt acte de felonie, cari degradează un om. Ion Antonescu a comis unul din acelea. Chiar dacă va face bine țării, nu va putea să șteargă această pată morală”.

Regele Mihai a depus următorul jurământ:

„**Jur credință Națiunii Române. Jur să păzesc cu sfințenie legile Statului. Jur să păzesc și să apăr ființa Statului și integritatea teritoriului României. Așa să-mi ajute Dumnezeu”.**

Mihai.

fața acestei situații și a agitațiunilor pe care eu nu pot să le înec în valuri de sânge, pentru a arunca Țara într-un război civil și a determina ocupația străină, mă simt dator să supun și în scris Majestății Tale glasul Țării. Cine afirmă altfel face o crimă. Atrag, însă, serioasă atențiunea Majestății Tale în privința răspunderilor grave care vor apăsa pe vecie asupra Majestății Tale dacă nu dă ascultare imediat și fără ezitare cererii mele, care este a Armatei și a Țării»

⁷ SIGMARINGEN - localitate în Bade-Württemberg, pe Dunăre, la sud de Stuttgart. Aici a fost construit, pe o înălțime abruptă, Castelul Sigmaringen, reședința Hohenzollernilor, căreia îi aparține familia regală domnitoare din România. În partea cea mai veche, construcția datează din secolul al XII-lea. Corpul principal a fost înălțat în secolul al XV-lea, iar partea cea mai nouă în 1893. În 1944-1945, loc de refugiu al căpeteniilor regimului de la Vichy.

⁸ Proclamația lui Carol al II-lea, datată 6 septembrie 1940, are următorul conținut: „Români, Vremuri de adâncă tulburare și îngrijorare trec peste scumpa Mea Țară. De acum 10 ani, când am luat locul de adâncă răspundere de a fi cărmaciul Patriei Mele, fără preget, fără odihnă și cu cea mai desăvârșită dragoste, M-am străduit de a face tot ce conștiința Mea îmi poruncește pentru binele României. Azi, zile de vitregie nespuse îndurerează Țara, care se găsește în fața unor mari primejdii. Aceste primejdii vreau, din marea Mea dragoste pentru acest pământ în care am fost născut și crescut, să le înlătur, trecând astăzi fiului Meu, pe care știu cât de mult îl iubim, grelele sarcini ale domniei. Făcând această jertfă pentru salvarea Patriei, înalț cea mai caldă rugăciune ca ea să-i fie cât mai folositoare. Lăsând poporului Meu pe scumpul Meu fiu, rog pe toți românii să-l înconjoare cu cea mai caldă și desăvârșită credință și dragoste, ca să poată găsi în el reazemul de care are atâta nevoie greaua-i răspundere ce de azi înainte apasă asupra umerilor Săi frazezi. Țara Mea să fie păzită de Dumnezeul Părinților noștri, care să-i hărăzească un cât mai falnic viitor. TRĂIASCĂ ROMÂNIA!

Carol R”. București, 6 septembrie 1940 - („Universul”, an 57, nr. 247 din 8 septembrie 1940).